

Uitleg en verkondiging vanuit Matteüs 25:1-13 en Spreuken 9:1-6, 10,11, 13-18
(ds. Simon Dingemanse, 5 november 2023, Oude Jeroenkerk Noordwijk, ZWO-dienst)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het woord crisis klinkt vaak de laatste jaren...als je op internet opzoekt hoeveel crisissen er zijn in Nederland, dan worden er tien genoemd...asielcrisis, energiecrisis, stikstofcrisis... klimaatcrisis niet te vergeten...en voor veel mensen is ook hun bestaanszekerheid in kritieke toestand...ga er maar aan staan als er straks een nieuwe regering gevormd moet worden...

In Colombia is de bestaanszekerheid ook sterk bedreigd...dat leidt onder andere tot een crisis in de gezondheidszorg...en de wereld zelf lijkt in crisis met de afschuwelijke oorlog in het Midden-Oosten en in Oekraïne en al die onvoorstelbare wreedheden in Soedan, Jemen, Syrië, noem maar op...

En ook vanmorgen gaat de crisis niet aan ons voorbij, want Jezus confronteert ons met een oliecrisis...maar dan gaat het natuurlijk niet letterlijk om olie, maar om geestelijke dingen... het gaat niet over ons brandstofverbruik maar over onze geestelijke bagage...over de vraag waar wij nu echt van leven in ons bestaan in deze wereld...het gaat dus óók over een bestaanscrisis, zou je kunnen zeggen...

Jezus dwingt zijn hoorders door middel van zijn spiegelverhaal om de balans op te maken: Hoe sta ik nu in het leven?...Met welke bagage wil ik op weg zijn?... Waar zie ik naar uit?...Wat is voor mij het volhouden waard?...Hoe krijgt mijn leven waardevolle inhoud?...

Het is goed om te weten dat de gemeente waaraan Matteüs schrijft, waarschijnlijk kampte met vragen over de eindtijd: Wanneer komt Jezus nou terug?...Er was lange tijd een sterke verwachting dat dat al snel zou gebeuren... maar het duurt maar en het duurt maar...de bruidegom talmt, hij laat op zich wachten, vertelt het verhaal...en je weet niet wanneer hij komt...hoe moet je daarmee omgaan?...in ieder geval is alvast één ding duidelijk: geloven is leven met uitstel...geduld is niet voor niets een van de vruchten van de heilige Geest...geloven is leven met geduld omdat God in zijn liefde geduld heeft met mensen...

Nu leven velen van ons niet meer met een sterke eindtijdverwachting...en dat is ook logisch bijna tweeduizend jaar later...maar aan de andere kant is er bij ons misschien wel een diep verlangen naar het einde van deze tijden in die zin, dat je kunt verzuchten: kwam er maar een einde aan alle haat en vijandschap, aan alle honger en onrecht, aan alle machtsmisbruik en geweld...kwam er maar een einde aan mijn ziekte, mijn verdriet, mijn zorgen...en dat heeft natuurlijk alles met het verlangen naar het Koninkrijk van God te maken...wij kunnen als gemeente van Christus niet zonder dat verlangen...want zonder dat verlangen dooft het licht...

Jezus' gelijkenis over het Koninkrijk der hemelen gaat over dat diepe verlangen...en vanuit dat diepe verlangen bepaalt Hij ons bij de laatste levensernst...

Dat klinkt misschien zwaar, maar dat is het niet, want het gaat om een vrolijke laatste levensernst...Jezus vertelt immers over het aanbreekende Koninkrijk van God als een bruiloftsfeest...God getrouwd aan mensen...de bruidegom zal door tien dansende meisjes met brandende fakkels worden binnengehaald om samen de bruid op te halen en feest te vieren...

En die tien meisjes staan natuurlijk symbool voor alle mensen, want tien is het getal van de totaliteit...denk maar aan de tien vingers van je handen of aan de tien wegwijzende woorden waarin alle wegwijzende woorden van de thora zijn samengevat of aan de tien mannen die de hele joodse gemeente vertegenwoordigen, zodat de dienst in de synagoge door kan gaan...dus bij die tien meisjes gaat ook over ons...wij – u, jij en ik – worden allemaal ingeschakeld om de bruidegom binnen te halen...met vuur, met licht, met warmte...want er ligt groot feest in het verschiet...

Maar ja, dan sta je popelend te wachten op het Koninkrijk van God, de wereld van gerechtigheid en vrede, en dan komt het maar niet...zeker, je kunt er soms tekenen van zien: de joodse rabbijn Awraham Soetendorp die bij een gebed voor de vrede een oude bekende, de moskeebestuurder Rasit Bal, omhelst, omdat ze elkaar bij alle spanningen willen vasthouden als teken van de hoop dat die wereld er komt...

Ja, er zijn tekenen te zien: Jeannet Bierman die met de aspirant-predikanten die ze les geeft wegen zoekt om geweld binnen het gezin tegen te gaan en projecten tegen de armoede op te zetten...

Zeker, er zijn tekenen te zien: Joden uit Israël die volharden in hun streven naar vrede en Palestijnen op de westelijke Jordaanoever helpen bij de oogst van olijven en zich verzetten tegen de agressie van kolonisten die hun volksgenoten zijn...en daar ook nu mee doorgaan in de wrede oorlogswerkelijkheid van vandaag...

En dichtbij komen wij allemaal die tekenen tegen in hartelijkheid en gastvrijheid, in gulheid en vredelievendheid...in trouw en daadwerkelijke liefde...

Maar het lijkt ook vaak nog heel ver weg, wees eerlijk...dus ook nu is geloven nog steeds: leven met uitstel, leven met geduld...maar hoelang houd je dat vol?...Steeds is er de valkuil om de moed op te geven...

Maar dán komt opeens die olie in het vizier...vijf meisjes zijn wijs, want zij hebben extra olie meegenomen in hun kruiken...zij hebben al in de gaten dat geloven geduld vraagt...zij snappen dat in het woord verwachten het woord wachten verborgen zit...maar er zijn ook vijf meisjes dom, oliedom...zij rekenen er niet op dat het nog lang kan duren...zij geloven alleen in de korte termijn...ja, dat is ook zoets: het korte termijn denken...en vergeten dat er ook een leefbare wereld moet zijn voor onze klein- en achterkleinkinderen...hoe actueel zijn de spiegelverhalen van Jezus!...

Maar juist door dat korte termijn denken krijgt het verhaal een crisisachtige wending, want alle tien meisjes vallen in slaap...zo gaat dat als je zolang moet wachten...maar dan, midden in de nacht als je het juist níet verwacht, komt daar opeens de bruidegom...en de vijf wijze meisjes kunnen met hun extra olie doen waartoe ze geroepen zijn: dansend met vuur en licht en warmte de bruidegom binnenhalen...maar de vijf dwaze meisjes kunnen dat niet...

Het klinkt misschien hard en wreed dat de vijf wijze meisjes niet van hun olie willen delen met de andere vijf, maar dat komt omdat zij hun roeping moeten volgen om feestelijk de bruidegom binnen te halen...die olie staat immers symbool voor iets dat niet overdraagbaar is...je hebt een lange termijn verlangen of je hebt geen lange termijn verlangen...je bent innerlijk blijvend betrokken of je bent dat niet...natuurlijk moet je elkaar helpen, als dat mogelijk is, maar je kunt niet iemands keuzes en verantwoordelijkheid overnemen...

Wat is die olie dan precies?...Is dat de wijsheid zelf?...De vrouwe wijsheid uit het Spreukenboek?...Dat je eerlijk brood eet en dat je tegen kritiek kunt en daarvan leert...en dat je je verzet tegen de dwaasheid van roof en diefstal?...

Die olie is natuurlijk olijfolie...heel belangrijk in bijbelse tijden...het is olie om licht mee te maken en het is de olie waarmee de Barmhartige Samaritaan de gewonde mens langs de kant van de weg verzorgt, de olie van ontferming...

Hoeveel van die olie is er nog in Nederland, in Colombia, in het Midden-Oosten, in de wereld?...

Maar allereerst staat de olielamp natuurlijk symbool voor het Woord van God..zoals psalm 119 zingt: Uw Woord is een olielamp voor mijn voet en daardoor een licht op mijn pad...en zei Jezus niet al in een eerdere gelijkenis over wijsheid en dwaasheid: Hij die mijn wóorden hoort en ze dóet, lijkt op een wijs mens die zijn huis bouwt op de rots...maar hij die mijn woorden hoort en ze níet dóet, lijkt op een dwaas die op zand bouwt...

Het gaat dan over de woorden van de Bergrede...over 'zalig de barmhartigen'... over 'jij bent licht en zout'...over 'meer dan het gewone'...over 'niet oordelen'...over samen bidden en het goede zoeken voor je naaste...woorden gesproken door de Mens van God die volhield lief te hebben tot het einde... dwars door haat, kwaad en dood heen...opgeven kwam in het woordenboek van Jezus niet voor...Hij is Gods vleesgeworden Woord, Gods vleesgeworden Wijsheid...

Natuurlijk zijn wij vergeleken bij Hem gebrekkige mensen... alle tien de meisjes vallen dan ook in slaap zoals de leerlingen in de hof van Gethsémané in slaap vielen...en wij vallen ook vaak in slaap...maar wil je als gebrekkig mens leven uit het wóord van vergeving, bevrijding en omkeer dat Jezus tot je spreekt?...Wil je daarvan leven?...Is dat je belangrijkste bagage?...Wil je daarmee ook deze gemeente dienen en hooghouden?...

Zonder die olie van vergeving, bevrijding en omkeer leven...dat doet de deur dicht, vertelt het verhaal...dan mis je je bestemming...zo bepaalt Jezus ons bij de laatste ernst...maar vergeet het niet: het is een vrolijke laatste ernst...het gaat om het binnenhalen van de Bruidegom...om het leven als een bruiloftsfeest... het feest van de liefde...

Dáárom zijn er jonge mensen in Colombia die theologie studeren en predikant willen worden...omdat ze vanuit het Woord van God hun handen uit de mouwen willen steken om het onrecht te bestrijden en het goede leven te dienen...zij sjouwen met vaten olie om her en der lichtjes aan te steken en warmte te verspreiden...het lichtje van een gratis maaltijd...het lichtje van mannen bewust maken en vrouwen weerbaar maken tegen geweld van mannen...de warmte van sociale projecten opzetten onder jongeren...

En ook wij zijn vanmorgen bij elkaar rond het Woord van God...u, jij en ik kunnen onze olie weer bijvullen...we kunnen ons licht opsteken...en vanuit dat licht kunnen we ontferming bieden...een luisterend oor, een open hart, een tas met boodschappen voor de voedselkast of de voedselbank...een appeltaart bakken voor iemand...je kunt duizendenéén dingen doen met die olie...

Misschien is het tijd om een taak op je te nemen of een ambt te vervullen, zodat anderen eens even kunnen uitrusten...we hebben nog steeds geen nieuwe scriba gevonden en geen

secretaris voort de diaconie...misschien heb je tot je verrassing wel scribaans olie in je kruik zitten, maar heb je dat nog niet in de gaten...of diaconaal secretariaatsolie...wie zal het zeggen...

Maar hoe dan ook: uw en jouw olie kunnen niet gemist worden...wij hebben Colombiaanse theologiestudenten en elkaar nodig om het verlangen naar het Koninkrijk van God levend te houden, het goede leven dat Hij bedoelt...dat we de hoop niet opgeven, maar volhouden...mooi woord: volhouden: dat je je vaatje olie vol houdt...dat die niet opeens leeg blijkt te zijn...

Niet omdat het om de kerk gaat, welnee, het gaat om Gods toekomst voor deze wereld en dat wij daar tekenen van op kunnen richten...daar zijn we als mens en als gemeente van Christus voor bedoeld...

Laten we in onze blijdschap over de bevrijdende weg van Jezus daarom steeds weer olie op het vuur gooien...olie op het vuur van de liefde, het vuur van de gerechtigheid, het vuur van de vrede...

Ja...Jezus' verhaal vertelt dat dat u, jij en ik – net als Jeannet Bierman en haar aspirant dominees – aan verwachtingsvolle crisisbestrijding kunnen doen. Amen.